

Postanowienie z dnia 24 kwietnia 2007 r.

I BP 16/07

Postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające apelację może być zaskarżone zażaleniem w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna (art. 394¹ § 2 k.p.c.) i z tego względu skarga o stwierdzenie jego niezgodności z prawem jest niedopuszczalna (art. 424¹ § 1 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 kwietnia 2007 r. sprawy z powództwa Józefa B. przeciwko Przedsiębiorstwu Robót Inżynieryjnych „B.” SA w K. o ustalenie, na skutek skargi powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - postanowienia Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 2 sierpnia 2006 r. [...]

o d r z u c i ł skargę.

U z a s a d n i e

Postanowieniem z dnia 2 sierpnia 2006 r. [...] Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie z powództwa Józefa B. przeciwko Przedsiębiorstwu Robót Inżynieryjnych B. SA w K. o ustalenie istnienia stosunku pracy w warunkach szkodliwych odrzucił zażalenie powoda na postanowienie Sądu Rejonowego dla Krakowa-Nowej Huty w Krakowie z dnia 30 maja 2006 r. [...], odrzucające apelację powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji z 27 marca 2006 r. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy stwierdził, że postanowienie Sądu pierwszej instancji doręczono powodowi 6 czerwca 2006 r., wobec czego tygodniowy termin do złożenia zażalenia upływał 13 czerwca 2006 r., tymczasem zażalenie zostało wniesione na pocztę w dniu 14 czerwca 2006 r., a zatem było spóźnione.

Od postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 2 sierpnia 2006 r. powód wywiódł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem, wskazując jako podstawę naruszenie

art. 373 w związku z art. 397 § 2 k.p.c., przez przyjęcie, że odebrał postanowienie Sądu Rejonowego w dniu 6 czerwca 2006 r., gdy tymczasem nastąpiło to w dniu 7 czerwca 2006 r., a więc zażalenie złożone w dniu 14 czerwca 2006 r. nie było spóźnione. Jako uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody spowodowanej wydaniem zażalonego postanowienia, powód wskazał: 1) kserokopię postanowienia Sądu Rejonowego z 30 maja 2006 r. z datą doręczenia powodowi 7 czerwca 2006 r. - na okoliczność wykazania rzeczywistego terminu doręczenia tego postanowienia; 2) kserokopię apelacji z 22 maja 2006 r. - na okoliczność udowodnienia, że w wyniku wydania przez Sąd Okręgowy postanowienia z 2 sierpnia 2006 r. „został pozbawiony możliwości dochodzenia swoich praw pracowniczych i uzyskania wymiernych korzyści, jakie mogłyby zaistnieć w przypadku merytorycznego rozpatrzenia zażalenia powoda z dnia 12 czerwca 2006 r.”; 3) kserokopię potwierdzenia nadania apelacji z 22 maja 2006 r.; 4) kserokopię pisma z 22 maja 2006 r. poświadczającego uiszczenie opłaty za apelację w wysokości 30 zł; 5) kopertę z pieczęcią poczty zawierającą datę 22 maja 2006 r. W uzasadnieniu skargi powód wskazał na oczywisty błąd Sądu Okręgowego przy ustaleniu rzeczywistej daty doręczenia mu odpisu postanowienia Sądu pierwszej instancji, wynikający z wadliwego wszycia do akt sądowych potwierdzenia odbioru tego pisma. Wskutek tego nie może dochodzić swych praw, a w konsekwencji nie ma możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę, gdyż postępowanie dotyczyło ustalenia istnienia stosunku pracy w warunkach szkodliwych. Ponadto skarżący podniósł, że jego apelacja została bezzasadnie odrzucona przez Sąd Rejonowy z powołaniem się na jej nieopłacenie, gdyż uiszczył należną opłatę podstawową, co prawda w odrębnym piśmie procesowym, lecz w terminie otwartym dla wniesienia apelacji (22 maja 2006 r.). Zdaniem skarżącego, wzruszenie postanowienia Sądu Okręgowego z 2 sierpnia 2006 r. w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, bowiem brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a postanowienie to nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną ani zażaleniem w trybie art. 394¹ k.p.c. Wskazując na powyższe, powód wniósł o stwierdzenie, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne z art. 373 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia przysługuje od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Skarga powinna zawierać: 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest ono zaskarżone w całości lub w części, 2) przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie, 3) wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne, 4) uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy, 5) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, 6) wniosek o stwierdzenie niezgodności orzeczenia z prawem (art. 424⁵ § 1 k.p.c.).

Postanowienie Sądu Okręgowego z 2 sierpnia 2006 r. o odrzuceniu zażalenia na postanowienie Sądu Rejonowego odrzucającego apelację jest prawomocne i zostało wydane przez Sąd drugiej instancji. Jednakże, po wydaniu przez Sąd Okręgowy tego postanowienia (zaskarżonego niniejszą skargą), powód w dniu 17 sierpnia 2006 r. wniósł na to postanowienie zażalenie do Sądu Najwyższego w trybie art. 394¹ § 2 k.p.c. oraz wnioski do Sądu Okręgowego o „reassumpcję” postanowienia z 2 sierpnia 2006 r. Zażalenie to zostało odrzucone przez Sąd Okręgowy postanowieniem z 1 września 2006 r., którego powód nie zaskarżył. Oznacza to, że powód miał możliwość wzruszenia postanowienia Sądu Okręgowego z 2 sierpnia 2006 r. przy pomocy środków prawnych, innych niż skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem. Pogląd Sądu Okręgowego, sformułowany w uzasadnieniu jego postanowienia z 1 września 2006 r. jakoby na postanowienie tego Sądu z 2 sierpnia 2006 r. nie przysługiwało zażalenie do Sądu Najwyższego, był bowiem błędny. Sąd Okręgowy bezzasadnie przyjął, że złożone przez powoda w dniu 17 sierpnia 2006 r. zażalenie na postanowienie z 2 sierpnia 2006 r., dotyczyło postanowienia wydanego przez Sąd drugiej instancji zapadłego „w efekcie rozpoznania zażalenia strony na postanowienie sądu pierwszej instancji”. Przepis art. 394¹ § 2 *in fine* k.p.c. uniemożliwia wniesienie zażalenia do Sądu Najwyższego jedynie na te postanowienia Sądu drugiej instancji, które zostały wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie Sądu pierwszej instancji. Przez „rozpoznanie zażalenia” należy rozumieć merytoryczne ustosunkowanie się przez Sąd do sformułowanych w zażaleniu zarzutów. Nie jest więc rozpoznaniem zażalenia wydanie postanowienia odrzucającego zażalenie z przyczyn formalnych.

Wbrew poglądom Sądu Okręgowego, zawartym w uzasadnieniu postanowienia z 1 września 2006 r., powód był uprawniony do skutecznego wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego w trybie art. 394¹ § 2 k.p.c. na postanowienie Sądu Okręgowego z 2 sierpnia 2006 r. Zażalenie to zostało jednak odrzucone przez Sąd drugiej instancji postanowieniem z 1 września 2006 r., a powodowi przysługiwało prawo wniesienia zażalenia na to postanowienie (czego nie uczynił). Z tego względu, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem postanowienia z 2 sierpnia 2006 r. jest niedopuszczalna, gdyż było możliwe jego wzruszenie w drodze innych środków prawnych (art. 424¹ § 1 k.p.c.).

Skarga nie spełnia również wymagania wskazanego w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż nie zawiera uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody spowodowanej wydaniem postanowienia z 2 sierpnia 2006 r. Powód błędnie upatruje źródła szkody, mającej polegać - w jego ocenie - na braku możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę, w wydaniu zaskarżonego postanowienia z 2 sierpnia 2006 r. Zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego było orzeczeniem o charakterze formalnym, dotyczącym kwestii proceduralnej. Nie dotyczyło ono w sposób bezpośredni „pozbawienia powoda możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę”. Powód nie wykazał w uzasadnieniu przedmiotowej skargi adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy rzekomą szkodą, jaką poniósł nie uzyskawszy prawa do wcześniejszej emerytury, a wydaniem przez Sąd Okręgowy zaskarżonego postanowienia, odrzucającego zażalenie na postanowienie Sądu pierwszej instancji odrzucające apelację. Wymaganie uprawdopodobnienia szkody polega na przedstawieniu wyodrębnionego wyводу prawnego wskazującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2006 r., IV CNP 38/05, OSNC 2006 nr 7-8, poz. 141). Nie stanowi uprawdopodobnienia szkody argumentacja sprowadzająca się do twierdzenia, że powstanie ona w przyszłości. Szkoda polegająca na „pozbawieniu możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę” nie pozostaje w związku przyczynowym z wydaniem zaskarżonego postanowienia oraz ma charakter hipotetyczny, gdyż można o niej mówić dopiero w razie odmowy przyznania powodowi takiej emerytury w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych (w którym to postępowaniu zresztą powód może wykazywać świadczenie pracy w szczególnych warunkach przy pomocy wszelkich środków dowodowych; por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNAPiUS 2000 nr 11,

poz. 439 oraz z dnia 8 grudnia 1998 r., II UKN 357/98, OSNAPiUS 2000 nr 3, poz. 112). Nadto, przedstawione przez powoda uprawdopodobnienie poniesionej szkody nie odnosi się do wydania postanowienia z 2 sierpnia 2006 r., a jedynie może mieć związek z wydaniem przez Sąd pierwszej instancji innego orzeczenia, w wyniku którego mógł ponieść szkodę. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 stycznia 2006 r., II CNP 18/05 (OSNC 2006 nr 7-8, poz. 139), postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające skargę o wznowienie postępowania może być przedmiotem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia tylko wtedy, gdy szkoda została wyrządzona przez wydanie tego orzeczenia, a nie przez wydanie orzeczenia objętego skargą o wznowienie postępowania. Pogląd ten dotyczy odpowiednio postanowienia sądu drugiej instancji odrzucającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające apelację.

Z tych względów skarga powoda o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlegała odrzuceniu, o czym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 424⁸ § 1 i § 2 k.p.c.

=====